

**ჩინეთის მზარდი ეკონომიკური
ინტერესები აფრიკაში - ჩინეთ აფრიკის
თანამშრომლობის ფორუმი**

**უჩა ჩიტიძე,
დავით თოდუა**
თსუ ბაკალავრიატის სტუდენტები

რეზიუმე

უკანასკნელი ორი ათწლეულია, რაც აფრიკა ჩინეთის გლობალური ინტერესის სფეროში მოექცა. პეკინი აქტიურად ცდილობს ურთიერთობების გაღრმავებას რესურსებით მდიდარ, მაგრამ თითქმის აუთვისებელ კონტინენტთან. მრავალი ექსპერტის აზრით, ამგვარ ნეოკოლონიალურ სწრაფვას ჩინეთის მთავრობა ოფიციალური თანამშრომლობის ფორმატით ფარავს. კერძოდ, აფრიკაზე ზემოქმედებისა და ჩინეთის ეკონომიკურ-პოლიტიკური გეგმების რეალიზების მნიშვნელოვანი ინსტრუმენტია ჩინეთ-აფრიკის თანამშრომლობის ფორუმი (The Forum on China-Africa Cooperation- **FOCAC**), რომელიც 2000 წელს დაარსდა. ფორუმი მნიშვნელოვანი ბაზისი აღმოჩნდა მხარეებს შორის ურთიერთობების შემდგომი განვითარებისთვის. იგი მრავალმხრივი პლატფორმაა, რომელიც, ერთი მხრივ, ჩინეთს რეგიონში გაძლიერებისა და საკუთარი მიზნების განხორციელების საშუალებას აძლევს, მეორე მხრივ, კი აფრიკის ქვეყნებს მნიშვნელოვან მატერიალურ დახმარებას სთავაზობს. აღნიშნულმა ფორუმმა რამდენიმე სამიტს უმაჰსინძლა. უკანასკნელი გასული წლის სექტემბერში ჩატარდა პეკინში. საკითხი აქტუალურია, რამდენადაც მკვლევარები უკვე თამამად საუბრობენ იმ შესაძლო არასახარბიელო მდგომარეობაზე, რომელშიც აფრიკის ქვეყნები ჩინური სესხების წყალობით შეიძლება აღმოჩნდნენ. ჩინეთმა 2000 წლიდან მოყოლებული აფრიკის კონტინენტზე 120 მილიარდ დოლარზე მეტი “დააბანდა” (sais-cari.org, 2019). ამასთანავე აფრიკა მომავალში ზესახელმწიფოთა დაპირისპირების საგანი შეიძლება გახდეს. რეგიონში

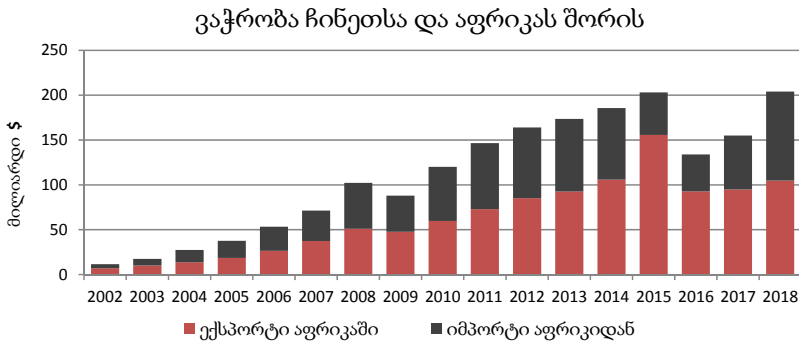
ჩინეთის გააქტიურების პარალელურად მოსკოვი 2019 წლის ოქტომბერში რუსეთ-აფრიკის სამიტის გამართვას გეგმავს. ამას ემატება ამერიკის შეერთებული შტატების წარმომადგენლობა კონტინენტზე და მუდმივმოქმედი სამხედრო ბაზები ჯიბუტში. კვლევის ჩასატარებლად ვიყენებთ როგორც თვისებრივი, აგრეთვე რაოდენობრივი კვლევის მეთოდებს, ვინაიდან ვეყრდნობით უკვე არსებულ აკადემიურ ნაშრომებს, ოფიციალურ დოკუმენტებს, ინტერნეტში განთავსებულ მასალებსა და სხვადასხვა ორგანიზაციების მიერ გამოქვეყნებულ სტატისტიკურ მონაცემებს. საკვლევი კითხვაა - რა ცვლილებები მოიტანა ჩინეთმა რეგიონში ეკონომიკური განვითარების კუთხით ჩინეთ-აფრიკის თანამშრომლობის ფორუმის ამოქმედებიდან დღემდე?

საკვანძო სიტყვები: სესხები, რბილი ძალა, “ერთი სარტყელი, ერთი გზა”, ინვესტიცია, სფილოვერი.

ძირითადი ტექსტი

კრისტოფერ ქუნსმა, აშშ-ს სენატის საგარეო ურთიერთობათა აფრიკის საქმეების კომიტეტის თავჯდომარემ ჯერ კიდევ 2011 წელს აღნიშნა, რომ ამერიკის შეერთებული შტატები კარგავს პოციზიებს აფრიკაში და ჩინეთს, მის მნიშვნელოვან მეტოქეს კარგ საინვესტიციო გარემოსა და სავაჭრო შესაძლებლობებს უთმობს. მართლაც, 2016 წლისთვის ამერიკის შეერთებულ შტატებსა და აფრიკას შორის 48\$ მილიარდი დოლარის სავაჭრო საქონლის გაცვლა მოხდა, მაშინ როცა ჩინეთთან იგივე მაჩვენებელი 128 მილიარდს, თითქმის სამჯერ მეტს შეადგენს (**sais-cari.org.2019**). დღეისთვის ჩინეთი აფრიკის უდიდესი სავაჭრო პარტნიორია, თუმცა პეკინი რომ 2011 წლამდე რეგიონში უკვე იყო აქტიური მოთამაშე, ამას არაერთი სტატისტიკური მონაცემი ადასტურებს. მაგალითად, თუ ჩინეთსა და აფრიკას შორის ვაჭრობა 1999 წელს 2 მილიარდ დოლარს შეადგენდა, 2012 წელს იგი 160 მილიარდამდე გაიზარდა (**sais-cari.org.2019**). რა თქმა უნდა, მასშტაბები ძალიან დიდია და ეს, თავის მხრივ, იმას ადასტურებს, რომ ფორუმმა გაამართლა. არაერთი ბრალდების

საპასუხოდ კი თითქოს ჩინეთს აფრიკასთან მიმართებით გარკვეული ზრახვები აქვს და იქ “ვალის ხაფანგის” დიპლომატიას ახორციელებს, პრეზიდენტმა სი ძინ პინმა განაცხადა- ჩინეთს სურს რეგიონის ეკონომიკური-პოლიტიკური მდგომარეობის გაჯანსაღების პარალელურად მჭიდრო კავშირები დაამყაროს აფრიკის სახელმწიფოებთან და ამაში არანაირი ფარული გეო-პოლიტიკური ქვეტექსტი არ დევს.

წყარო: www.sais-cari.org

ერთი მხრივ, სი ძინ პინი მართალიცაა, დღეს აღარავისთვისაა საიდუმლო რომ ჩინეთი ცდილობს აფრიკის სახელმწიფოთა გადაბირებას და მათი ხმების მოპოვებას უპირველესად ტაივანის საკითხის გამო.ეს ჩინეთის საგარეო პოლიტიკის პრიორიტეტული მიმართულებაა.პეკინის მიზანმიმართულმა შრომამ ნაყოფი გამოიღო, ჯერ კიდევ 1971 წელს გაეროს 2758-ე რეზოლუციის დამტკიცებისას, რომელიც ტაივანს ეხებოდა, ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკის წინააღმდეგ 35-მა აფრიკულმა სახელმწიფომ მისცა ხმა, დღეს კი ტაივანთან მხოლოდ ოთხ აფრიკულ სახელმწიფოს აქვს შემორჩენილი დიპლომატიური კავშირები და მხოლოდ ერთი, ესვატინი (იგივე სვაზილენდი) აღიარებს მის დამოუკიდებლობას (**worldatlas.2018**)

პოლიტიკური მოტივის მიღმა მძლავრი ეკონომიკური მოთხოვნილებები დგას.მზარდი განვითარების ტემპის მქონე

ჩინეთს ესაჭიროება რესურსები, რითაც ასე მდიდარია აფრიკის კონტინენტი (ოქრო, ალმასი, ნავთობი, საექსპორტო კულტურები და ა.შ.). ნედლეულის მიღების პარალელურად აფრიკა ჩინური პროდუქციის გასაღების დიდ ბაზარს და კარგ შესაძლებლობას წარმოადგენს. აფრიკის რამდენიმე ქვეყანაში უკვე სრული დატვირთვით ფუნქციონირებს ჩინური ფაბრიკა-ქარხნები, რომლებიც ინტენსიურად ასაღებენ ჩინურ იაფასიან პროდუქციას. და ბოლოს, “შავი კონტინენტი” ჩინეთს იაფი მუშა ხელით ამარაგებს. ეს უკანასკნელი პუნქტი ხშირად ექცევა ჩინეთის წინააღმდეგ მიმართული კრიტიკის ცენტრში. მკვლევარების აზრით, თუ წარსულში მეტროპოლიები ძალის მეშვეობით ახდენდნენ აფრიკის ქვეყნების ექსპლუატაციას, დღეს ჩინეთმა ამ ყველაფერს სახე უცვალა და მათი რესურსები იოლად მიითვისა. თუმცა ჩინეთის ზემოქმედებას აფრიკაზე ცალმხრივად უარყოფითად არ განიხილავენ. ეს ერთგვარი სიმბიოტური კავშირია, რომლითაც, რა თქმა უნდა, ჩინეთი უფრო მეტად სარგებლობს, მაგრამ არც აფრიკის ქვეყნები რჩებიან მოგების გარეშე. ამას ადასტურებს უკანასკნელ ათწლეულებში GDP-ის თანაზომიერი ზრდა რეგიონის მთელ რიგ სახელმწიფოებში. მაგალითათ, კონგოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთლიანი შიდა პროდუქტის ზრდა თუ 2000 წელს უარყოფითი მაჩვენებლით იყო წარმოდგენილი (-6, 9), 2014 წელს 9.47 შეადგინა. კოტ-დ’ივუარში მშპ 2000 წელს -2, 068 -დან 2018 წელს 7, 4-მდე გაიზარდა. ეთიოპიაში 2003 წელს მშპ -2, 1 იყო, 2018 წელს კი იგი 6, 8-მდე გაიზარდა. კენიაში 2000 წელს 0, 6 მშპ 2018 წლისთვის 6, 32-მდე გაიზარდა. ანგოლა 2000წ-3, 055 – 2007წ-14. განა 2000წ 3, 7- 2017წ-8, 143. ზამბია 2000წ 3, 897-2010წ 10, 298. ([data.worldbank.2018](http://data.worldbank.org)).

ზემოთ ჩამოთვლილ ქვეყნებს გარდა მშპ-ს ზრდის საკმაოდ კარგი ტემპისა, კიდევ ერთი საერთო აქვთ, მათ დიდი რაოდენობით სესხები აიღეს ჩინეთისგან. 2006 -2017 წლებში ჩინეთის ექსპორტ-იმპორტის ბანკმა გასცა 132 მილიარდი დოლარის ოდენობის სესხები აფრიკის ქვეყნებზე დაბალი პროცენტით ან პროცენტის გარეშე ([sais-cari.org.2019](http://sais-cari.org)) ნახსენებ ქვეყნებს ასე თუ ისე წარმატებული გამოცდილებაც აერთიანებთ, მათ გარდა

კიდევ არაერთმა აფრიკის სახელმწიფომ აიღო სესხი ჩინეთისგან, ამის მიუხედავად ისინი მაინც საკმაოდ რთულ ეკონომიკურ მდგომარეობაში რჩებიან. სწორედ ამ კატეგორიის სახელმწიფოთა ბედზე საუბრობენ ეკონომისტები. 2015 წელს ჯონ ჰოპკინსის უნივერსიტეტის ჩინეთ-აფრიკის კვლევის ინიციატივამ (CARI) 17 აფრიკული ქვეყნის იდენტიფიცირება მოახდინა, რომელთათვისაც შეუძლებელი იქნება ჩინური სესხების დაფარვა. სესხების ყველაზე დიდი წილი აფრიკაში შემდეგ ქვეყნებზე მოდის - ანგოლა (42845, 39 მილიარდი), კამერუნი (5568, 01 მილიარდი), კონგოს რესპუბლიკა (7423, 60), კოტ-დ'ივუარი (2692, 90), კონგოს დემოკრატიული რესპუბლიკა (7423, 60), ეთიოპია (13738, 51), განა (3498, 11), კენია (9803.46), ნიგერია (4831.42), სამხრეთ აფრიკის რესპუბლიკა (3783.62), სუდანი (6491.61) და ზამბია (6377.33). (data.worldbank.2018)

უნდა ითქვას, რომ, როგორც აფრიკასთან, ასევე დანარჩენ მსოფლიოსთან ურთიერთობის თვისობრივად ახალი ეტაპი დაიწყო ჩინეთის ახალი ინიციატივის „ერთი სარტყელი, ერთი გზის“ („One Belt, One Road“) ამოქმედების შემდეგ. იგი 2013 წელს პრეზიდენტმა სი ძინპინმა წარადგინა (აერთიანებს „აბრეშუმის გზის ეკონომიკური სარტყელისა“ და „21-ე საუკუნის საზღვაო აბრეშუმის გზის“ პროექტებს). „ერთი სარტყელი, ერთი გზის“ მთავარი მიზანი ევროპისა და აზიის ქვეყნებს შორის ფინანსური ინტეგრაცია და ინფრასტრუქტურის დაკავშირებაა, თუმცა მისი გარკვეული მონაკვეთი აფრიკასაც მოიცავს. შეიძლება ითქვას ამის გამოცაა ჩინეთის ინტერესებში აფრიკულ სახელმწიფოთა ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება, კარგი ეკონომიკური კლიმატის შექმნა და რეგიონის უსაფრთხოებაზე ზრუნვა. ჩინეთმა აფრიკაში არა ერთი მასშტაბური პროექტი განახორციელა, მათ შორისაა: 2017 წელს 3.2\$ მილიარდი დოლარის ღირებულების რკინიგზა კენიაში, გვინეს 526\$ მილიონი დოლარის ღირებულების კამხალი, 475\$ მილიონი დოლარის მსუბუქი მატარებლის სარკინიგზო ხაზი ადისაბებაში, ეთიოპიაში და სხვა. პეკინმა 2017 წელს ჯიბუტიში სამხედრო ბაზა გახსნა, ეს ჩინეთის პირველი სამხედრო ბაზაა მის საზღვრებს გარეთ. ჯიბუტი-

ში ბაზები საფრანგეთს, იტალიას, იაპონიას და აშშ-საც აქვთ. ეს ფაქტი ერთ მხრივ, ჩინეთის მსოფლიო პრესტიჟის ზრდის შედეგია, (ჩინეთის მოვალეობა იქნება იემენის ყურეში პატრულირება და სომალელი მეკობრეების ქმედებების აღკვეთა, საჭირო შემთხვევაში ჰუმანიტარული ინტერვენცია), მეორე მხრივ, კი ბაზა ჯიბუტში ჩინეთისთვის სტრატეგიულ მნიშვნელობას გაზრდის (ადენის ყურე მნიშვნელოვანი სავაჭრო ადგილია). იგი შეძლებს საუდის არაბეთთან და იემენტთან მედიატორის როლის თამაშს. ჩვენ შეგვიძლია ჩინეთის ქმედებებში გარკვეული კანონზომიერებების დანახვა. მაგალითად, თავის დროზე აფრიკის მსგავსად ახლო აღმოსავლეთშიც ჩინეთი ენერგეტიკულ რესურსებს ეძებდა, იქაც 2004 წელს პეკინმა ჩინეთ-არაბული ქვეყნების თანამშრომლობის ფორუმი (CASC) დაარსა, რასაც მოჰყვა სფილოვერი სამხედრო სფეროში. ცოტა მოგვიანებით კი ჩინეთი უკვე ისრაელ-პალესტინის კონფლიქტში მედიატორის როლის მორგებას ცდილობს.

დასკვნა

მაშინ როცა ჩინური ფული აფრიკის ინფრასტრუქტურას აშენებს, აფრიკული რესურსები კი ჩინეთის ეკონომიკას ავსებს, მიმდინარეობს აქტიური კამათი ჩინეთ-აფრიკის ეკონომიკურ ურთიერთობასთან დაკავშირებით. გარკვეული მხარის აზრით, ეს ურთიერთობა ორივე მხარისთვის მომგებიანია ("Win-win Deal"), ნაწილი მკვლევარებისა კი ფიქრობს, რომ საქმე ჩინეთის ნეოკოლონიალისტურ სწრაფვასთან გვაქვს. ერთი რამ ცხადია, აფრიკის მდგომარეობა უმჯობესდება. რიგ სახელმწიფოებში ჩვილთა სიკვდილიანობამ 17%-დან 8%-მდე დაიკლო (usaid.gov.2012) ამასთანავე თუ 1998 წელს აფრიკაში მოსახლეობის 58% უკიდურეს გაჭირვებაში ცხოვრობდა, 2018 წლისთვის აღნიშნული მონაცემი 35% -მდე შემცირდა. (worldbank.2018) მრავალი დასავლელი ექსპერტის აზრით, აფრიკის საშუალო კლასი მსოფლიოში ყველაზე მზარდია და განუხრელად იზრდება, რაც, თავის მხრივ, პოზიტიურ გავლენას მოახდენს ზოგადად აფრიკის მომავალზეც.

გამოყენებული ლიტერატურა: / REFERENCES:

1. panel.Clifton. China's Economic and Political Penetration in Africa.2014
2. Busse.Mathhias.Erdogan.Ceren. China's Impact on Africa – The Role of Trade, FDI and Aid.2016
3. Pehnelt.Gernot.Abel.Martin. China's Development Policy in Africa.2007
4. Mlambo.Gourage.Kushamba.Audrey. China-Africa Relations: What Lies Beneath?.2016
5. <https://www.e-ir.info> chinese diplomacy in africa.Last visit 12.07.2019
6. <http://www.sais-cari.org> . Last visit 12.07.2019
7. <https://www.worldatlas.com/> . Last visit 12.07.2019
8. <https://www.worldbank.org/>. Last visit 12.07.2019

**CHINA'S GROWING ECONOMIC INTERESTS IN AFRICA –
SINO-AFRICA COOPERATION FORUM**

**Ucha Chitidze, David Todua,
TSU Bachelor Students**

RESUME

For the past two decades China's global interests spread over Africa. Beijing is actively trying to deepen relations towards rich but almost untapped continent. Many experts believe, that Chinese government covers its neo-colonial aspiration under the format of formal cooperation. In particular, the Sino-Africa Cooperation forum (FOCAC), wich was founded in 2000, is an important tool for China to influence on Africa and to materialize its own economic and political plans.The forum was an important base for further development of relations between the parties. It is a multilateral platform that allows China to strengthen in region and achieve its own goals, on the other hand Forum offers the substantial material and finan-

cial aid to African countries. The forum has hosted several summits. Last Forum was held in September in Beijing.

This research topic is important, as scholars have been already boldly speaking about the possible unfavorable conditions in which African countries may be found thanks to Chinese loans. China has invested more than \$ 120 billion in African continent since 2000. **(sais-cari.org 2010)** . At the same time, Africa may become the subject of superpower's confrontation. Simultaneously with China's activation in the region, Moscow plans to hold a Russian-Africa summit in October 2019. Moreover, the United States is also represented in Africa and has permanent military bases in Djibouti. We are using as the qualitative as well as the quantitative research methods for the research (including existing academic works, official documents, statistical datas published by different organizations). the Research question is - What changes have been brought in terms of economic development in the Africa region by china , since the launch of China-Africa Cooperation Forum?

Key Words : Loans, soft power, "One Belt, One Road", investment, spillover.